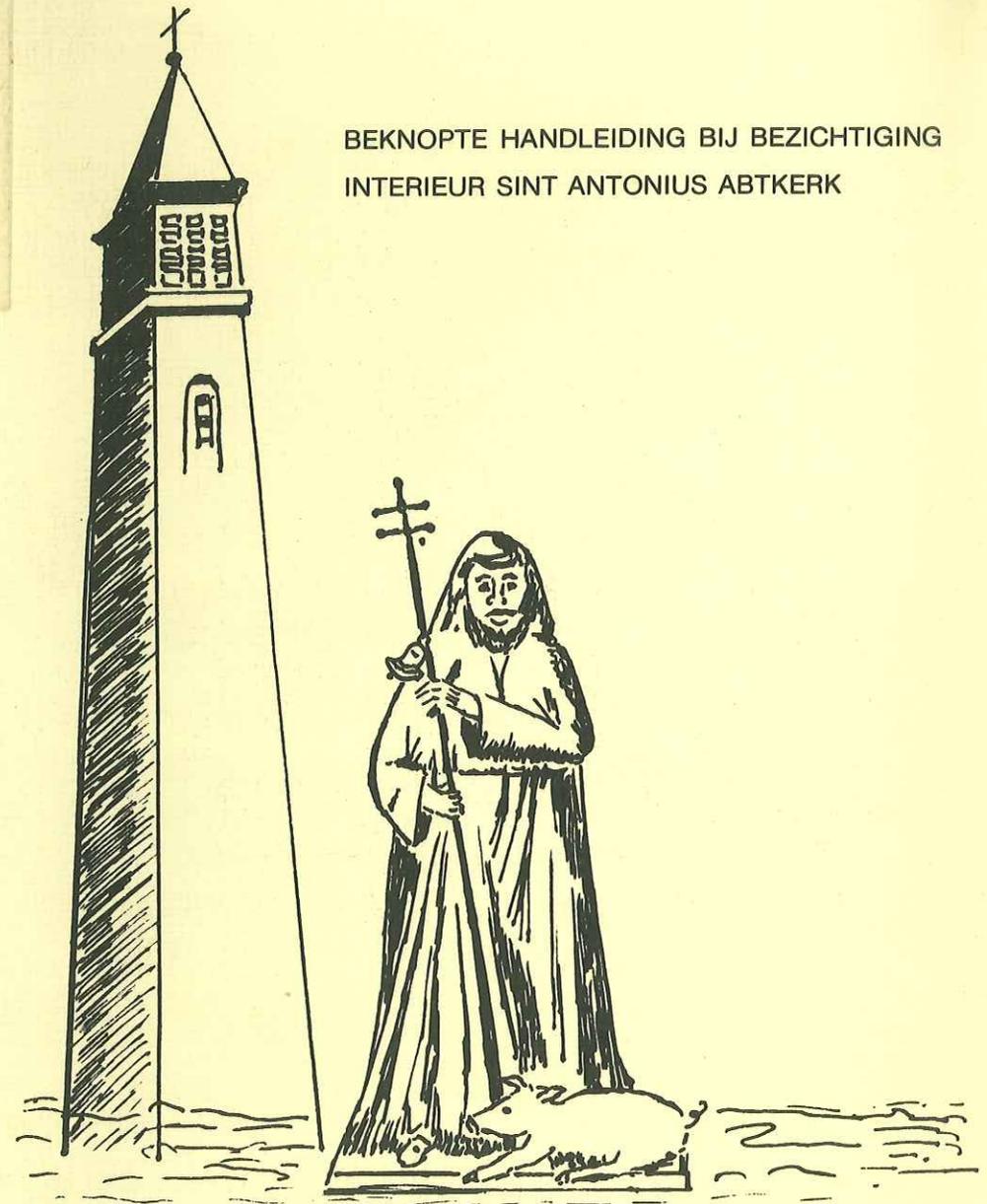

BEKNOPTE HANDLEIDING BIJ BEZICHTIGING
INTERIEUR SINT ANTONIUS ABTKERK

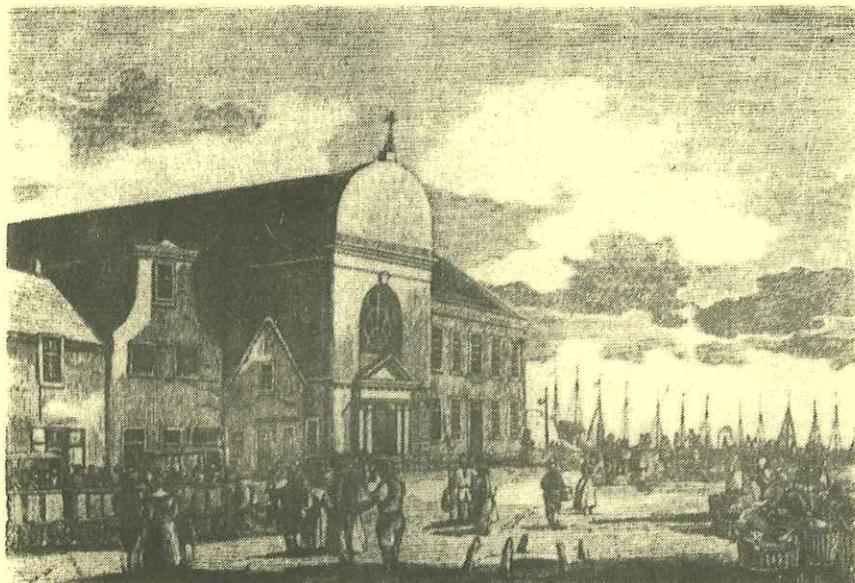

VRIENDEN VAN DE ABT - stichting tot instandhouding van de
Sint Antonius Abtkerk te Scheveningen

Secretariaat: Scheveningseweg 233 - 2584 AA Scheveningen
Telefoon 070 - 55 23 69 en 54 87 17
Girorekening 5265830 - Bankrekening 436339218

Enige geschiedkundige feiten over
de Sint Antonius Abtparochie

MD *E*

ST. ANTONIUS ABTKERK AAN DE KERKWERF TE SCHEVENINGEN

1834

Voorzover nu bekend, begint de geschiedschrijving van de Katholieke Kerk in Scheveningen in 1357. In dat jaar liet Graaf Willem van Beieren een kapel bouwen in Scheveningen, die aan de zorgen van de kanunniken van de Abdijs van Middelburg werd toevertrouwd. Tot schutpatroon werd gekozen St. Antonius Abt.

In 1419 werd de kapel tot parochiekerk verheven, en toen Scheveningen meer en meer bevolkt raakte werd de kapel vervangen door een kerkgebouw dat in gebruik bleef voor de katholieke eredienst tot aan de Reformatie in 1581. De kerk ging toen over in protestantse handen, waardoor de kleine katholieke gemeenschap het tot 1830 zou moeten stellen zonder eigen kerkgelegenheid.

Na bijna 250 jaar braken betere tijden aan voor de katholieke bevolking nadat Koning Willem I uit Engelse ballingschap terugkeerde naar het vaderland en op 30 november 1813 in Scheveningen aan land kwam.

In 1830 gaf de Koning verlof in de bovenzaal van café "Hof van Holland", dat schuin tegenover de oorspronkelijke katholieke kerk aan de Keizerstraat was gelegen, een kerkgelegenheid in te richten. Reeds in 1834 werd op een perceel grond naast dit café een kerkje gebouwd dat plaats bood aan 180 kerkgangers.

Dit kerkje bleek al spoedig veel te klein te zijn door de gestage groei van de katholieke bevolking en door de toestromende badgasten. In 1855 kreeg de toenmalige pastoor Snickers toestemming een grote kerk te bouwen aan de Scheveningseweg, op de plaats waar nu de huidige kerk staat. In 1882 moest de kerk weer vergroot worden om plaats te kunnen bieden aan het groeiend aantal kerkgangers, maar ook na deze uitbreiding bleef het kerkgebouw te klein.

Intussen breidde het dorp Scheveningen zich sterk uit en allengs ontstond dringende behoefte aan méér kerkgebouwen in de regio. Om daarin te voorzien werd een deel van het territoire van de Abtparochie afgesplitst en werden nieuwe parochies gesticht. Voorlopig bood dit enig soelaas, maar niet voor lange duur.

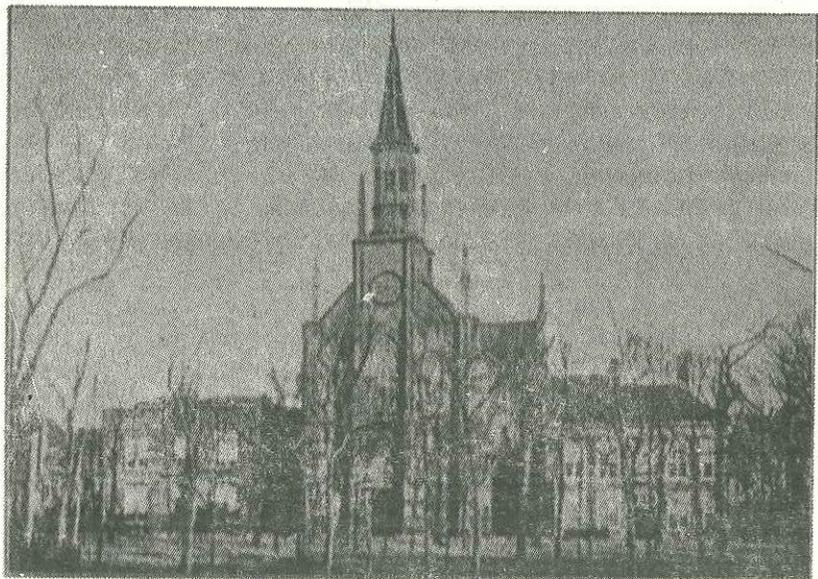
Mede doordat de neo-gothische kerk uit 1855 in zeer slechte bouwkundige staat verkeerde, verkreeg pastoor Van de Ven in 1924 toestemming om de oude kerk af te breken en op dezelfde plaats een nieuwe, grotere kerk te bouwen.

In de tuin van een villa aan de Scheveningseweg tegenover de Kanaalweg werd een noodkerkje opgericht en in de villa werd tijdelijk de pastorie gevestigd.

Op 29 september 1927 werd de nieuwe kerk - uiteraard toegewijd aan Sint Antonius Abt - ingewijd door Mgr. Carlier, bisschop van Haarlem, onder wiens diocees deze parochie destijds ressorteerde.

In dit boekje wordt nader ingegaan op het bijzonder rijke en kunstzinnige interieur, dat in zijn totaliteit een bijna volmaakte harmonie uitstraalt.

En dit is dan dank zij de unieke, bewust nagestreefde samenwerking tussen enerzijds de architecten Ir. Jos en Pierre Cuypers, anderzijds de uitvoerende kunstenaars professor Antoon Molkenboer en de edelsmeden Jan-Eloy en Leo Brom.

R.K. KERK AAN DE OUDE SCHEVENINGSE WEG,
GEBOUWD IN 1855, AFGEBROKEN IN 1925.

Het is vooral de verdienste geweest van de kunstenaar R.N. Roland Holst (1868 - 1938), hoogleraar aan en later ook directeur van de Rijksacademie van Beeldende Kunsten te Amsterdam, dat de mozaïekunst in Nederland tot ontwikkeling kwam. Hij voerde de mozaïektechniek als leer vak in bij het academisch onderwijs, daartoe wellicht geïnspireerd door de Ateliers van Salvatië te Venetië, die de oorspronkelijke technieken in de negentiende eeuw weer tot leven brachten.

Een van de kunstenaars die hierdoor belangstelling kregen voor mozaïekwerk was Antoon Molkenboer - schilder, graficus, glazenier en later ook mozaïst -, geboren op 8 april 1872 in Leeuwarden en overleden te Haarlem op 10 maart 1960. Hij ontving zijn opleiding o.a. aan de Rijksnormaalschool voor Tekenonderwijs te Amsterdam en aan de Rijksacademie aldaar.

In 1903 vertrok hij naar Parijs, waar hij studeerde aan de Sorbonne. Later werd hij leraar tekenen en was hij o.m. directeur van de Tekenschool van de R.K. Volksbond en lector costuumkunde aan de Rijksacademie te Amsterdam. Van 1906 tot 1911 studeerde en werkte Molkenboer in New York, Los Angeles en in San Francisco. Voor familiebezoek reisde hij in 1911 terug, maar ontving hier zoveel opdrachten, dat van terugkeer naar de V.S. niets meer kwam.

Molkenboer was gefascineerd door de pracht en de zeggingskracht van de Byzantijnse mozaïekunst. Hij bestudeerde de technieken in Frankrijk en in Italië en leerde daar grondig de eigenschappen en mogelijkheden van drie soorten mozaïek: email, briare en marmer.

Email-mozaïek, de soort die hij bij voorkeur gebruikte voor zijn composities, is tevens de kostbaarste. Een samsmelting van zand en verschillende metaalzouten vormen het hoofdbestanddeel van email. Variaties in het mengen en het doseren van deze metaalzouten geven de kleurschakeringen, die schier onbegrensd zijn. Goud- en zilverkleurig email worden verkregen door het versmelten van deze edelmetalen met glas.

Aanvankelijk kocht Molkenboer de benodigde emailplaten in Murano bij Venetië. Eigenhandig hakte hij de platen in brokjes van bepaalde afmetingen om er zijn mozaïek-composities mee te vervaardigen. De brokjes werden volgens tekening ingelegd in natte mortel, die na enige dagen verhardde.

Later kocht hij reeds gebroken steentjes in Parijs en voorgevormde vierkante steentjes te Briare aan de Loire. De steentjes werden in spiegelbeeld op de door hem vervaardigde tekeningen geplakt; vervolgens in kleine stukken gesneden en genummerd. Een van de bekwaamste mozaïekwerkers, de Italiaan Moro, trad bij Molkenboer in vaste dienst. Bij het aanbrengen van het mozaïek in de St. Antonius Abtkerk heeft Moro een belangrijk aandeel gehad.

Molkenboer beperkte zich niet tot vlakke ontwerpen, maar bracht extra relief in zijn kunstwerken door opzettelijk ongelijke oppervlakten te creëren, waardoor lichteffecten ontstonden die de uitdrukingskracht verhoogden van zijn figuren, gevormd uit vele tienduizenden steentjes.

Een opdracht van het Delftse studentencorps in 1903 om voor de lustrumviering een troonzaal te ontwerpen die zou herinneren aan Keizer Nikephoros, was voor Molkenboer aanleiding zich nog meer dan voorheen te verdiepen in mozaïekwerken in Ravenna, Palermo en Venetië. Hij vatte zijn werk zeer streng op en bekwaamde zich in de techniek door het maken van kleine werken. Eerst jaren later verwierf hij de opdracht voor een groot mozaïekwerk voor de in 1927 gereedgekomen St. Antonius Abtkerk. Hem werd opgedragen een herinneringsmozaïek in de absis van de kerk te vervaardigen n.a.v. de cholera-epidemie van 1848. Zijn opdracht omvatte ook het inleggen van de zij-altaren, gewijd aan St. Jozef en de H. Maagd, veertien kruiswegstaties en een engelenmozaïek boven de hoofdingang van de kerk. Het adembenemend schone kunstwerk wekte de bewondering van velen in stad en land en ook ver daarbuiten, en het vormde de directe aanleiding tot een aantal exposities in Rome, Parijs en New York.

Als mozaïek kunstenaar heeft Antoon Molkenboer sindsdien grote roem verworven; in een interview op 8 maart 1952 (gepubliceerd in de Provinciale Zeeuwse Courant) vertelde hij dat hij in de mozaïek kunst kansen zag om ook maatschappelijk aan zijn trekken te komen. Bekwame schilders waren volgens hem ruimschoots voorhanden, en het succes van een kunstenaar was afhankelijk van het aantal opdrachten dat hij verwierf. De oude kunst om door het groeperen van stukjes natuursteen schilderachtige voorstellingen te vervaardigen, werd nauwelijks meer uitgeoefend, zodat hij de mogelijkheid aanwezig achtte zich als kunstenaar hierin met succes te kunnen uitdrukken.

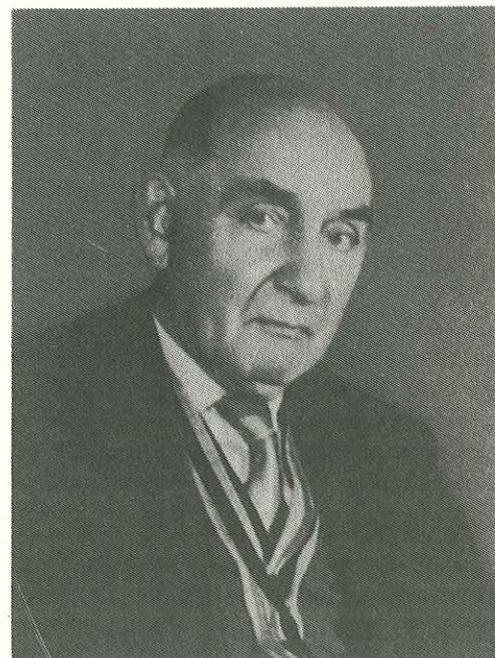
Tot de bekendste mozaïekwerken van Antoon Molkenboer behoren:

- Absis en kruisweg in de St. Antonius Abtkerk te Scheveningen (1926)
- Thomasmozaïek in de seminariekerk te Warmond (1932)
- Zonnemozaïek in de Dalton-H.B.S., Aronskelkweg te 's-Gravenhage (1931)
- Mozaïeken in de grafkerk van St. Franciscus van Sales te Annecy in Frankrijk (1934 - 1950)
- Wapen- en Madonnamozaïek in de St. Bavo te Haarlem (1956)
- Mozaïek in de katholieke kerk in Le Zoute te België. z.j.
- Gijsbrechtmozaïek in de Stadsschouwburg te Amsterdam (1949 - 1953)
- Julianamozaïek in de Raadzaal te 's-Gravenhage (1948)
- Mozaïek voor in de oorlog gevallen Fransen te Kapelle-Zeeland (1950). Opdracht van de Franse regering
- Doopvont in de H. Geestkerk te Roermond z.j.
- Monument Alberdinck Thym te Amsterdam. (Gebouw Elsenburg N.Z. Voorburgwal) z.j.
- Monument Albert Vogel. Frederik Hendrikplein te 's-Gravenhage.

Antoon Molkenboer was een veelzijdig kunstenaar. Hij was een zeer gewaardeerde portretschilder, hij maakte politieke caricaturen, hij vervaardigde litho's, hij maakte krijttekeningen, ontwierp affiches, postzegels, costuum en kunstnijverheidsproducten. Naast wand-schilder was Molkenboer ook nog glazenier. Hij ontwierp glas-in-lood-ramen voor de kerk van O.L. Vrouw van Goede Raad te Den Haag, die helaas in de oorlog werd gebombardeerd, en voor de St. Antonius Abtkerk te Scheveningen.

Tot zijn decoratieve schilderwerken behoorden o.a. drie wanden in het - nu afgebroken - St. Franciscus Gasthuis te Rotterdam (1926); een wandschildering in de AVRO-studio bij gelegenheid van het tienjarig bestaan in 1933; een wandschildering in het Majestic Theatre te Los Angelos enz. Voor de Wagnervereniging ontwierp hij tussen 1901 en 1904 decors en costuums voor de operas Lohengrin en Tristan en Isolde.

Steeds actief vanaf 's morgens zeven uur en 's avonds vaak nog aan het werk, bleef Molkenboer tot op hoge leeftijd productief. Helder van geest als hij was portretteerde hij nog op achtentachtigjarige leeftijd vooraanstaande musici uit de omgeving van Haarlem. Aan het einde van zijn leven werkte Molkenboer aan een groots ontwerp dat de hunkering van de christelijke kerken naar eenheid moest uitbeelden en dat slechts gedeeltelijk in mozaïek is gereedgekomen. Het ontwerp: "La Fontaine Oecumenique Lumineuse" stelt een massief steenblok voor, gekroond met een kruisbeeld, rustend op de wereldbol. Op dit monument wilde de kunstenaar symbolen aanbrengen van boete, berouw, dood en zonde. Dit onvoltooide werk was kort voor zijn overlijden aanwezig in de kelders van de Mariaschool te Haarlem, waar zich nog tientallen andere, voltooide en onvoltooide, mozaïekwerken bevonden.

ANTOON MOLKENBOER
(1872-1960)

GEDENKMOZAIK

Het grote Gedenkmozaïek in de Sint Antonius Abt

Het grote mozaïek in de absis van de St. Antonius Abt-kerk te Scheveningen meet 12 bij 17.40 meter en werd door Molkenboer uitgevoerd met behulp van Italiaanse mozaïekwerkers, die hij requireerde uit het atelier van Meauméjean in Parijs.

Het mozaïek herinnert aan de twee cholera-epidemieën die in de negentiende eeuw woedden in grote delen van Europa en die zich als eerste in ons land openbaarden, in Scheveningen. Door de zeevisserij was de besmetting waarschijnlijk ons land binnengekomen. De cholera maakte vele slachtoffers onder de Scheveningse bevolking.

De toenmalige pastoor A.C. Quant besloot met zijn parochianen extra gebedsdiensten te houden met uitstelling van het Allerheiligste Sacrament. Vanaf dat moment kwamen er geen sterfgevallen meer voor als gevolg van de vreselijke ziekte. De bouwpastoor van de huidige kerk aan de Scheveningseweg, pastoor H.J. van de Ven, gaf aan Antoon Molkenboer opdracht deze wonderbare gebedsverhoring uit te beelden in een monumentaal mozaïek in de absis van de kerk.

In deze mozaïek zijn drie elementen duidelijk tegenover elkaar gezet:

1. Midden onder:	De lijdende mensheid
2. De groepen links en rechts:	De biddende Scheveningers
3. Centraal in de absis:	De H. Hostie, symbool van het Allerheiligst Sacrament, bron van de genezing.

Om deze elementen zijn door de kunstenaar verschillende zinnebeelden gegroepeerd. Zo wordt het verloop van de ziekte en van de genezing uitgedrukt door de verdorde levensboom, overgaand in steeds frisser wordende groene kleuren. Een boom, die door het gebed nieuwe loten schiet beeldt het genezingsproces uit, terwijl de uiteindelijke genezing gesymboliseerd wordt door een boom in volle bloei.

De stekelige, verstrengelde doornstruiken onderaan groeien naar boven uit tot een groenende doornenkroon (herinnering aan het lijden van Christus) met purperen druiven (Laatste Avondmaai). De lichtende kelk en hostie maken de tegenwoordigheid van Christus onder de mensen duidelijk en scheppen de band met de verrezen Christus.

De totale voorstelling wil niet alleen de lichamelijke genezing van de lijdende mens uitdrukken, maar symboliseert vooral de geestelijke opstanding van de mens door gelovig bidden bij het Allerheiligst Sacrament.

Het donkere gamma van de dramatische groep zieken onderaan in de compositie, verloopt naar boven in vele lichtende tinten tot de fonkelend gouden omstraling van Christus. Het is de overgang van diepe lijdensdroefheid naar juichende opstanding.

Molkenboer koos voor zijn mozaïekfiguren voornamelijk inwoners van Scheveningen als modellen.

Voor de belichting van dit monumentale mozaïek ontwierpen de architecten een speciale raamconstructie, die zich als een gigantisch hoefijzer buigt om de vorm van de absis. Het bijzondere van deze constructie is dat de lichtbron vanuit het kerkgebouw nauwelijks te zien is, omdat het smalle hoogoprijzende raam schuil gaat achter de triomfboog.

Deze bijzonder originele oplossing voor de lichtval op het grote mozaïek in de absis is karakteristiek voor de werkwijze van de architecten Cuypers. Hun filosofie was, dat alle disciplines nauw betrokken moesten worden bij de totstandkoming van het bouwwerk. Voortdurend vond overleg plaats met glazenier, beeldhouwer, steenhouwer en mozaïst. Op deze wijze kon een hoge graad van harmonie bereikt worden in de structuur van dit gebouw.

De keuze en de verwerking van prachtige marmersoorten voor vloer- en wandbekleding, bronswerken en emailmozaïeken in koornissen en zijbeuken, verlenen het interieur een weergaloze, maar nergens bombastische schoonheid, zelden tot stand gebracht in deze periode van de bouwkunst in Nederland.

DETAIL GEDENKMOZAIEK

DETAIL GEDENKMOZAIEK

De 14 kruiswegstaties in de St. Antonius Abtkerk

Elke statie vormt een triptiek: in het midden het lijdensstafereel, aan weerszijden geflankeerd door twee engelengroepen, die de martelwerktuigen knielend aan dragen. Deze 82 engelenfiguren (allen verschillend) onderbreken rhytmisch de dramatische voorstellingen, troostend als een koor van goede geesten. In tegenstelling daarmee treden in tragische scènes duivelfiguren naar voren, die het kwaad symboliseren. De kleuren hebben een eigen betekenis: grauw zijn de mensen en alle kledij, wit-groen de engelen, wit-purper de Christus, groen (hoop) het kruis, zwart de betraande wereld, blauw de golven, rood de bloedige tranen, goud als kleur van de victorie. Elke statie geeft alleen het essentiële van de voorstelling weer; alle schilderachtig effect is vermeden.

De ronde glas-in-lood ramen, die de kruiswegstaties verlichten

Ook het glas-in-lood is van de hand van Antoon Molkenboer. De techniek die hij hierbij toepaste, is vergelijkbaar met zijn mozaïeken. Hij gebruikte normaal gekleurd glas in plaats van gebrandschilderd glas. Het op maat gestripte glas voegde hij tezamen tot flonkerende kleurencomposities, gevat in lood. In de ronde ramen verbeeldde hij de twaalf deugden in bloem-symbolen.

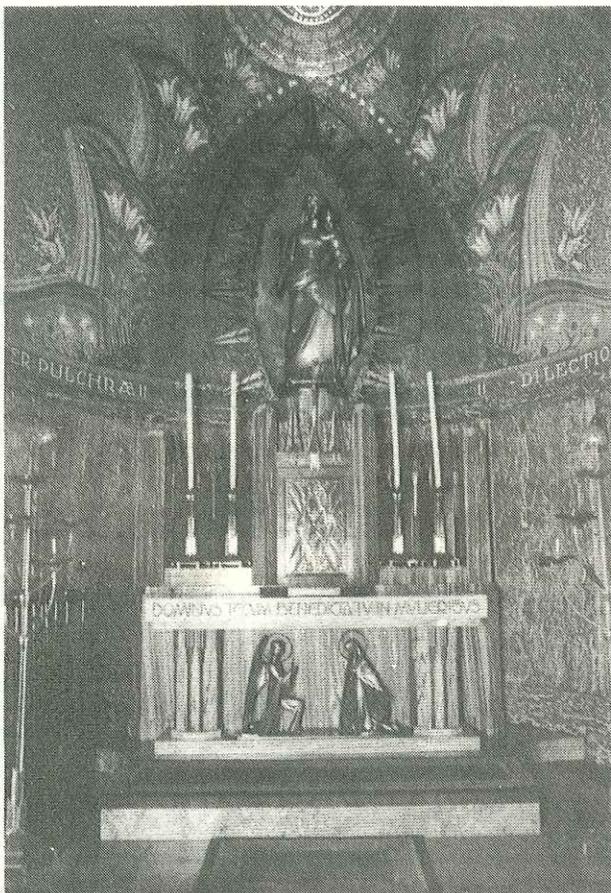
Een stralende edelsteen, omgeven door bloemmotieven in prachtige kleuren, symboliseert het Allerheiligst Sacrament.

In de drie meter hoge bovenramen zijn dezelfde bloemmotieven verwerkt als in de corresponderende ronde glas-in-lood ramen daaronder.

Bij de uitvoering van de ramen werd Molkenboer geassisteerd door de schilder Chris de Moor (overleden 1983).

- 1e statie - Jezus voor Pilatus.
Constantia = standvastigheid campanula
- 2e statie - Kruisopname.
Castitas = kuisheid lelie
- 3e statie - Eerste val onder kruis.
Humilitas = ootmoed viooltje
- 4e statie - Ontmoet Zijn Moeder.
Temperantia = matigheid rozenstruik
- 5e statie - Simon van Cyrene.
Devotio = godsvrucht passiebloem
- 6e statie - Veronica.
Fortitudo = sterkte anemoon
- 7e statie - Tweede val onder kruis.
- 8e statie - De wenende vrouwen.
- 9e statie - Derde val onder kruis.
Charitas = liefde roos
- 10e statie - Ontkleding.
Geen rond raam.
Bloemmotief in bovenraam is
gebruikt als symbool voor
Fides = geloof sneeuwkllokje,
- 11e statie - Kruisiging.
Spes = hoop meidoorn
- 12e statie - Kruisdood.
Simplicitas = eenvoud vergeet mij niet
- 13e statie - Kruisafname.
Amor proximi = naastenliefde waterlelie
- 14e statie - Graflegging.
Patientia = geduld hyacint

MARIAKAPEL

Het mozaïek van de Mariakapel

De gekroonde A.M. (Ave Maria), kroon van goud, zilver en paarlemoer, een geschenk van de Maria Congregatie, in krans van rozen (symbool van de liefde) en lelies (symbool van de kuisheid). De ster van de zee (Maris Stella) lichtend boven.

Het mozaïek van de St. Jozefkapel

In dit mozaïek zijn de symbolen van St. Jozef verwerkt: de zonnebloem (symbool van de gehoorzaamheid) en de lelie (symbool van de kuisheid).

Het gedenkmozaïek van de absis en de twee kapellen zijn na 1949 door mozaïekbanden verbonden.

Theresia-altaar

Dit altaar dateert uit 1950, opgericht tijdens het pastoraat van pastoor Blom, die een vurig vereerder was van de Heilige Theresia van Lisieux.

Ook dit altaar is door Molkenboer voorzien van fraai mozaïek, inclusief het altaarkruis. Op deze plaats kan van heel dichtbij de techniek van het mozaïekzetten bestudeerd worden. Heel duidelijk blijkt hier het effect van de opzettelijk gecreëerde oneffenheden van de mozaïeksteentjes.

De triomfboog

De triomfboog werd eerst in het "heilig jaar" 1950 beschilderd naar een ontwerp van Antoon Molkenboer, maar gezien diens vergevorderde leeftijd uitgevoerd door zijn leerling Leo van Haalen (overleden in Australië in 1981). Wegens geldgebrek werd de triomfboog niet - zoals aanvankelijk bedoeld - uitgevoerd in mozaïek. Het werk beeldt het leven uit van Antonius Abt, een kluizenaar geboren in Egypte in 251 na Christus en sinds de 14e eeuw patroonheilige van de Scheveningse parochie. Het werk werd uitgevoerd in verdaccio-techniek, zoals Molkenboer deze o.a. in het Majestic Theatre te Los Angeles toepaste.

De meeste bronzen beelden en plastieken in de kerk van St. Antonius Abt zijn vervaardigd in Brom's Edelsmidse te Utrecht, gesticht in april 1856 door Gerard Bartel Brom (Amersfoort 1831 - Utrecht 1882)

Gerard Brom was van beroep gewoon koperslager maar een uitmuntend vakman. Zijn kwaliteiten werden destijds o.a. ontdekt door Mgr. Van Heukelum, die hem menige opdracht verstrekke. Allengs ging Gerard Brom kerkelijke gebruiksvoorwerpen vervaardigen in voornamelijk neo-gothische stijl.

Zijn oudste zoon, Jan Hendrik (1860 - 1915), die vaders edelsmidse voortzette, handhaafde aanvankelijk diens neo-gothische en neo-romaanse stijlen in zijn creaties. Omstreeks 1900 maakte hij zich geheel los van de oude stijlen als een der eerste Nederlandse kunstenaars en zeker als eerste ambachtskunstenaar.

Tot zijn belangrijkste werken behoren o.a. het grote bronzen koorhek in de Sint Bavo-kathedraal te Haarlem, en de gouden monstrans van de St. Jacobuskerk aan de Haagse Parkstraat. Voor de Antonius Abtkerk vervaardigde hij het verguld koperen tabernakel, waarvan de deurtjes in drijfwerk zijn versierd met het beeld van Christus, gezeten aan de waterput met de Samaritaanse vrouw (1907).

Na de dood van Jan Hendrik Brom werd de intussen wijd en zijd vermaarde Utrechtse edelsmidse voortgezet door diens zoons Jan-Eloy (1891) en Leo (1896). Beide broers gingen voort op de weg van hooggekwalificeerd vakmanschap en ontvingen vele opdrachten uit binnen- en buitenland. In opdracht van Koningin Wilhelmina (1947) vervaardigden zij een gouden zwaard, dat ten geschenke werd gegeven aan Generaal Eisenhower uit dankbaarheid van Neerlands bevolking voor de bevrijding van ons vaderland.

Voor de St. Antonius Abtkerk ontvingen de gebroeders Brom in 1925 opdracht tot vervaardiging van bronzen beelden en plastieken uit handen van bouwpastoor Van de Ven.

De opdracht omvatte o.a.:

VLUCHT NAAR EGYPTE,
UITGEWERKT IN BRONS

Christus met de vier evangelisten in het antependium van hoofdaltaar

Laatste Avondmaal in communiebank links, met in bronzen letters de tekst: Wie dit Brood eet zal leven in eeuwigheid

Consecrerende priester met twaalf gelovigen in communiebank rechts, met in bronzen letters de tekst: Wie Mijn Vlees eet blijft in Mij en Ik in hem

Drie panelen met elk drie biddende figuren in sokkel van H. Hartbeeld

In preekstoel middenpaneel Christus in gesprek met o.a. Petrus. In linker paneel drie andere apostelen; in rechter paneel Joden, die zich ongelovig afwenden van Christus. In bronzen letters de tekst: Wij hebben geloofd en erkend dat Gij zijt de Christus de Zoon van den levenden God. Daarboven: Gij hebt de woorden des eeuwigen levens

Sint Jozefbeeld in mandorla in Jozefkapel met in het antependium De vlucht naar Egypte uitgebeeld. In gegraveerde letters de tekst: Constitutum dominum domus suae, hetgeen betekent: De Heer heeft Hem aangesteld tot Heer over Zijn Huis

Mariabeeld in mandorla in Mariakapel. De stijl van dit beeld wijkt sterk af van de andere bronswerken. Het is een in brons gegoten copie van het oorspronkelijke Mariabeeld uit de vorige kerk, die op dezelfde plaats heeft gestaan. Jan-Eloy Brom schreef pastoor Van de Ven, dat het origineel bijzonder waardevol was en dat het alleszins verantwoord was, dit opnieuw in brons te gieten, hetgeen geschiedde voor f 2400,-. Een fors bedrag voor 1926! Het is geschonken door de Mariacongregatie.

In Mariakapel in antependium Maria Boodschap. De tekst in mozaïek: Mater pulchrae dilectionis betekent: Moeder van de schone Liefde.

De tekst in altaarblad: Dominus tecum benedicta tu in mulieribus betekent: De Heer is met U - Gij zijt gezegend onder de vrouwen. In overleg met Molkenboer voerde Brom de mandorla rondom het Mariabeeld uit in lichtgroene tint met goudkleurige randversiering ten einde een volmaakte harmonie te bereiken met het mozaïek.

De in strakke lijnen uitgevoerde rijzige bronzen figuren bezitten een krachtige expressie van adeldom, verhevenheid en ingetogen godsvrucht.

Bijzondere aandacht verdienen voorts het prachtig gestileerde groenkleurige kruisbeeld op het hoofdaltaar; de twee grote goudkleurige kandelaars met leeuwevoetjes en de godslamp.

Het H. Hartbeeld rechts van het priesterkoor is van de Haagse beeldhouwer W.A. van der Winkel (1928) en is in brons gegoten bij A. Binder te Bloemendaal. De hoogte is 2.30 meter.

Eveneens van Van der Winkel is het beeldje van Theresia van Lisieux (1930) dat rechts van de hoofdingang tegen de wand is geplaatst.

De maker van het beeldje van Antonius van Padua ter linkerzijde is niet bekend.

Toegepaste marmersoorten

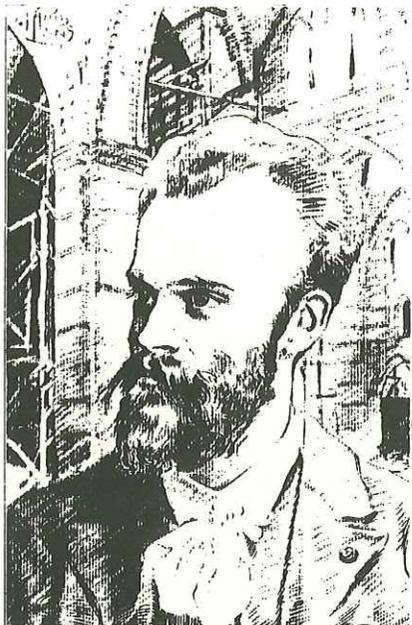
De architecten Cuypers gebruikten voor de bekleding van de wanden en van de pijlers fraai-geaderd rood getint marmer - rouge belge - afkomstig uit België van de groeven van Philippeville.

Voor het hoofdaltaar is fijn-geaderd wit marmer toegepast, dat prachtig contrasteert met de rode wandbekleding en met het kleurrijke mozaïek.

Voor altaaropstand, communiebanken en de kapellen werd groen-geaderd Grieks marmer (cipollino) verwerkt.

De communiebanktrede is vervaardigd van een donker-groene marmersoort, verde antico.

Voor de kroon boven het tabernakel is in de punten een kostbare en zeldzame blauwe marmersoort gebruikt.

Ir. JOSEPH Th.J. CUYPERS
(1861 - 1949)

PIERRE J.J.M. CUYPERS
(1891 - 1982)

Architectuur

De Sint Antonius Abtkerk is gebouwd naar een ontwerp van Ir. Jos Th.J. Cuypers en zijn zoon Pierre, respectievelijk zoon en kleinzoon van Dr. Pierre Cuypers uit Roermond.

Ir. Jos Cuypers ijverde voor een zo nauw mogelijke samenwerking met uitvoerende kunstenaars teneinde een optimale harmonie binnen het kerkgebouw te bereiken. De ruimtelijke indeling was een specialisatie van zijn zoon, die bij het ontwerp streefde naar een onbelemmerd uitzicht op het priesterkoor.

De opdracht was een kerk met 900 zitplaatsen te ontwerpen op een relatief klein grondstuk. Voordat het kerkbestuur in zee ging met de architecten Cuypers waren al enige ontwerpen van andere architecten afgekeurd.

In 1925 werd het bouwplan Cuypers goedgekeurd en de bouwopdracht ging naar aannemer G. Nollen voor de som van f 416.790,-.

De schepping van Cuypers wordt wel aangeduid als representatief voor de stijlperiode na neo-gothiek en jugendstil. Het middenschip is liefst 22 meter breed en biedt overal vrij uitzicht. De ronde ramen volgen de bogenrij tussen de pijlers van het middenschip en verlichten de kruiswegstaties. De vormgeving van de hoge bovenramen vervloeit als het ware in het facettenplafond, waardoor een soort van zwevende begrenzing is ontstaan.

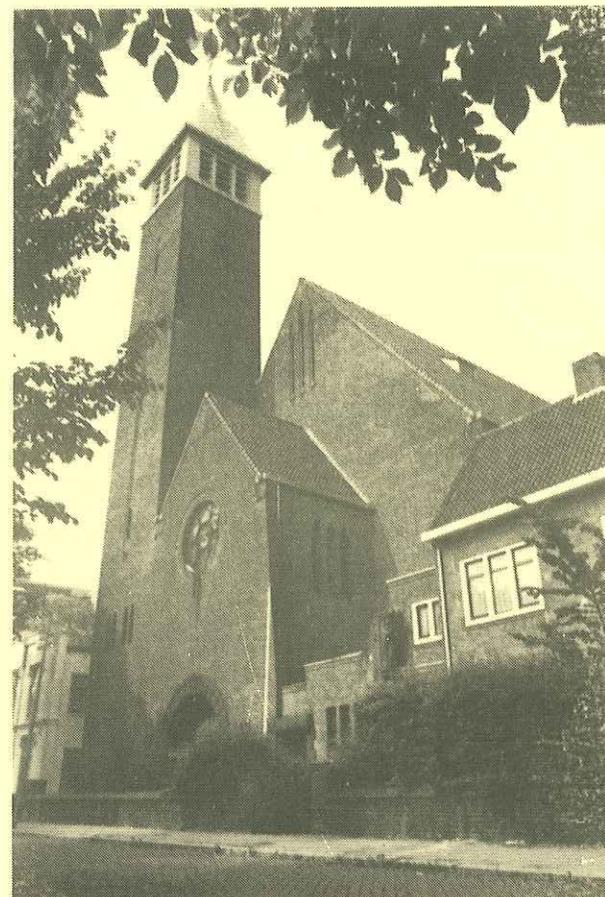
Naast de markante vierkante kerktoren, die zo sterk het Schevenings dorpsgezicht bepaalt, is het vooral ook het kostbare en kunstzinnige interieur dat dit harmonisch geconstrueerde kerkgebouw zó uniek en zó waardevol maakt.

Een waardig, onvervangbaar Godshuis, dat tot stand is gekomen dank zij de offerbereidheid van een vorige generatie, aan wie wij véél verschuldigd zijn.

Scheveningen, juli 1983

DETAIL GEDENKMOZAIEK:
SCHEVENINGSE VROUW

ST. ANTONIUS ABTKERK
SCHEVENINGSEWEG 235 - SCHEVENINGEN
INGEWIJD 29 SEPTEMBER 1927